

Sygn. akt : II AKa 293/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 sierpnia 2011 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący	SSA Alicja Bochenek
Sędziowie	SSA Piotr Mirek SSA Michał Marzec (spr.)
Protokolant	Agnieszka Przewoźnik

przy udziale Prokuratora Prok. Apel. Tomasza Janeczka

po rozpoznaniu w dniu 18 sierpnia 2011 r. sprawy

wnioskodawców: **T. C., A. C. i P. C.**

- w przedmiocie odszkodowania z tytułu poniesionej szkody i zadośćuczynienia za doznaną krzywdę -

na skutek apelacji pełnomocnika

od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 18 kwietnia 2011 r.

sygn. akt. IV Ko 34/09

uchyla wyrok w zaskarżonej części (punkt 2 wyroku) i w tym zakresie sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Gliwicach do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt II AKa 293/11

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Gliwicach wyrokiem z dnia 18 kwietnia 2011 roku zasądził od Skarbu Państwa na rzecz T. C., A. C. i P. C. kwoty 4 000 złotych tytułem zadośćuczynienia za doznaną przez zmarłego wnioskodawcę F. C. krzywdę wynikłą z internowania w okresie 16 grudnia 1981 do dnia 9 marca 1982 roku, na mocy Decyzji Komendanta Wojewódzkiego Milicji Obywatelskiej w K. z dnia 16.12.1981 roku, wraz z ustawowymi odsetkami. W pkt 2 wyroku w pozostałym zakresie wniosek został oddalony.

Apelację od tego wyroku wniósł pełnomocnik wnioskodawcy. Zaskarżył wyrok w zakresie dotyczącym oddalenia wniosku o zadośćuczynienie. Zarzucił obrazę przepisów art. 4 i 7 kpk poprzez przyznanie zadośćuczynienia w zbyt małej kwocie na skutek uznania, iż czas internowania jest decydujący dla jego wysokości, pominięcie krzywd związanych z rozdzieleniem z rodziną i nieuwzględnienie skutków internowania w jego późniejszej pracy. Wniósł o zmianę wyroku poprzez zasądzenie dodatkowo kwoty 19 000 złotych tytułem zadośćuczynienia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pełnomocnika wnioskodawcy jest zasadna i jej konsekwencją musiało być uchylenie wyroku w zaskarżonej części /pkt 2 wyroku/ do ponownego rozpoznania.

Treść pisemnego uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie pozostawia wątpliwości, iż Sąd Okręgowy wydając wyrok orzekał w oparciu o częściowo nieistniejący stan prawny. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 1 marca 2011 roku P 21/09 orzekł, iż przepis art. 8 ust. 1a cyt. ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego jest niezgodny z Konstytucją. Przepis art. 8 ust. 1 a cyt. ustawy stanowił, iż odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłe z orzeczeń albo decyzji, przyznawanych w oparciu o przepis art. 8 ust. 1 cyt. ustawy lutowej, nie mogą łącznie przekroczyć kwoty 25.000 zł. Wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 marca 2011 roku P 21/09 oznacza, zgodnie z treścią art. 190 ust. 1 i 3 Konstytucji RP, że przepis art. 8 ust. 1 a cyt. ustawy, w dniu 10 marca 2011 roku, a więc w dniu opublikowania go w Dzienniku Ustaw, utracił moc obowiązywania. Z prawnego punktu widzenia przepis art. 8 ust. 1 a w dniu wyrokowania przez Sąd I instancji nie istniał. W praktyce oznacza to, że w aktualnym stanie prawnym brak jakichkolwiek ustawowych ograniczeń kwotowych dla przyznawanych kwot odszkodowań i zadośćuczynień w oparciu o cytowaną ustawę lutową. Jedynym ograniczeniem winna być faktycznie poniesiona szkoda i krzywda przez represjonowanego.

Choć z pisemnego uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, iż Sąd Okręgowy miał świadomość zakwestionowania przez Trybunał Konstytucyjny treści art. 8 ust. 1 a ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, to jednak zawarte w tym uzasadnieniu stwierdzenia wskazują, że konsekwencje prawne wyroku Trybunału Konstytucyjnego nie były Sądowi Okręgowemu znane i ustalając kwotę zadośćuczynienia miarkował ją w oparciu o granice określone w nieistniejącym przepisie.

Sąd Okręgowy wprost pisze w pisemnym uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, że orzekając o wysokości zadośćuczynienia miał na uwadze określoną w art. 8 ust. 1a cyt. ustawy górną granicę odszkodowania i zadośćuczynienia w wysokości 25 000 złotych str.2 uzasadnienia/. W dalszej części wskazuje, iż ustalając wysokość zadośćuczynienia posiłkował się ustaloną w dotychczasowej praktyce sądowej kwotą określaną przy uwzględnieniu stosunkowo niewysokiej górnej ustawowej granicy łącznego świadczenia, określonej na 25 000 złotych /str.3 uzasadnienia/.

W sytuacji, w której sąd I instancji ustalając wysokość należnego zadośćuczynienia przyznanego osobom uprawnionym na mocy art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, kieruje się kryterium wywodzonym z przepisu art. 8 ust. 1a cyt. ustawy, który utracił moc na skutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 marca 2011 roku P 21/09, to taki wyrok, z uwagi na obrazę przepisu art. 8 ust. 1 cyt. ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku w zw. z art. 445 § 1 kc, musi zostać uchylony do ponownego rozpoznania.

Jeżeli chodzi o pozostałe zarzuty apelacji to należy zgodzić się z apelującym, iż nie ma oparcia w przepisach ustawy lutowej uzależnienie wysokości wypłaconego zadośćuczynienia za doznaną krzywdę przez osobę internowaną od tego, kto ma być beneficjentem tego rozstrzygnięcia. Fakt, iż F. C. zmarł w toku postępowania i w efekcie należna kwota zadośćuczynienia będzie wypłacona jego dzieciom nie może mieć żadnego znaczenia dla ustalenia wysokości należnego zadośćuczynienia.

Ma rację apelujący, że Sąd Okręgowy błędnie nie uwzględnił w wyroku wniosku pełnomocnika wnioskodawców o zasądzenie na ich rzecz kosztów zastępstwa adwokackiego za postępowanie przed Sądem I instancji, co winno być konwalidowane w ponownym postępowaniu.

Jeżeli ustawa lutowa ogranicza się do stwierdzenia w art. 13, że koszty postępowania w sprawach objętych ustawą ponosi Skarb Państwa bez żadnych bliższych wskazań, kto wyklada tymczasowo wydatki i które z nich wchodzi w skład tych kosztów, muszą w tym zakresie mieć zastosowanie normujące te kwestie odpowiednie przepisy kpk to, osobie, wobec której stwierdzono nieważność postępowania orzeczenia, a także w sytuacji wniesienia zasadnego i uwzględnionego chociażby częściowo w końcowym orzeczeniu wniosku o odszkodowanie lub zadośćuczynienie w oparciu o przepisy art. 8 ustawy lutowej przysługuje zwrot od Skarbu Państwa wyłożonych i uzasadnionych wydatków związanych z ustanowieniem w sprawie jednego pełnomocnika /postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 17 marca 2010 r. II AKz 85/10 LEX 621519

Wobec treści wyroku uchylającego sprawę do ponownego rozpoznania przedwczesne jest odnoszenie się do zarzutu apelacji dotyczącego błędu w ustaleniach faktycznych, gdyż zgodnie z treścią art. 442 § 3 kpk jedynie zapatrywania prawne sądu odwoławczego są wiążące dla Sądu I instancji, a kwestie związane z oceną zgromadzonego materiału dowodowego i czynienie w oparciu o niego ustaleń faktycznych, dotyczących związku przyczynowego między zdrowiem internowanego a stosowanymi represjami, będzie obowiązkiem Sądu Okręgowego przy ponownym rozpoznaniu sprawy.

Ponieważ wyrok został zaskarżony tylko w części oddalającej wniosek /pkt 2 wyroku/, to tylko ten zakres wyroku mógł być przedmiotem rozpoznania przez Sąd Apelacyjny i w konsekwencji decyzji kasatoryjnej. Wyrok w zakresie zasądzonej w pkt 1 kwoty zadośćuczynienia jest prawomocny. Tak więc obowiązkiem sądu I instancji w ponownym rozpoznaniu sprawy będzie ocena zasadności żądań wniosku w zakresie przekraczającym kwotę 12 000 złotych.